

SPIS TREŚCI

Przedmowa 5

Podziękowania 6

Rozdział 1. ISTOTA I POCZĄTKI SOCJOLOGII 7

Znaczenie socjologii 8

Powstanie socjologii 9

August Comte (1798-1857) i podwaliny socjologii 10. Pierwszy socjolog brytyjski: Herbert Spencer (1820-1903) 12. Kontynuacja francuskiej tradycji: Emil Durkheim (1858-1917) 13. Niemiec, który szukał schronienia w Anglii: Karol Marks (1818-1883) 15. Twórca socjologii niemieckiej: Max Weber (1864-1920) 17. Początki socjologii amerykańskiej 19.

Obraz współczesnej socjologii 19

Podsumowanie 21

Rozdział 2. TEORIE I METODY W SOCJOLOGII 23

Istota nauki 24

Teorie w socjologii 26

Funkcjonalizm 26. Teorie konfliktu 27. Teorie interakcji 28. Teorie utylitarne (teorie wymiany społecznej) 29. Pozycja teorii w socjologii 30.

Metody w socjologii 31

Czy nauka wyklucza humanizm 35

Naukowa socjologia a inżynieria społeczna 37

Podsumowanie 38

Rozdział 3. SYMBOLE I KULTURA 39

Świat symboli 40

Symbole i społeczeństwo 41

Systemy symboli 42

Systemy językowe 42. Systemy technologiczne 43. Systemy wartości 43. Systemy przekonań 45. Systemy norm 46. Zasoby wiedzy 48.

Zróźnicowanie kulturowe 49

Konflikt kultur 49. Subkultury 51. Sprzeczności kulturowe 52. Etnocentryzm 52.

Podsumowanie 53

Rozdział 4. STRUKTURA SPOŁECZNA 54

Podstawowe elementy struktury społecznej 55

Pozycje 55. Role 56. Układ pozycji 56. Układ ról 57. Ciśnienie i konflikt ról 57. Sieć pozycji 59. Wymiary struktury 59.

Rodzaje struktur społecznych 60

Grupa 61. Organizacje 62. Społeczność lokalna 62. Instytucje 62. Struktury kategoryzujące 63. Stratyfikacja 63. Społeczeństwa 64. Międzynarodowe struktury społeczne 65.

Potęga struktury społecznej 66

Podsumowanie 67

Rozdział 5. INTERAKCJA SPOŁECZNA 68

„Aktorzy” i interakcja 69

Symboliczna natura ludzkich interakcji 69

Teatralna prezentacja siebie 72

Bezwiedne posługiwanie się metodami odwołującymi się do środowiskowych obyczajów i nawyków językowych 74

Interakcja podczas wykonywania ról 75
Klasyfikacja podczas interakcji 77
Ramy interakcji 78
Rytuały związane z interakcją 79
Interakcja z grupami odniesienia i z nieobecnymi 80
Interakcje a porządek społeczny 81
Podsumowanie 82

Rozdział 6. SOCJALIZACJA 83

Interakcja a proces stawania się człowiekiem 84
Socializacja a społeczeństwo 85
Proces socjalizacji 88
Stadia socjalizacji 92
Model stadiów George'a Herberta Meada 92. Model rozwoju poznawczego Jeana Piageta 93. Zygmunta Freuda model stłumionych potrzeb 95. Model psychoanalityczny Erika Eriksona 95. Przechodzenie przez życie 97.
Stabilność i zmiana w porządku społecznym 97
Podsumowanie 101

Rozdział 7. GRUPY I ORGANIZACJE 102

Grupy 103
Wielkość grupy i jej następstwa 103. Siła grupy 104. Dynamika grupy 105.
Organizacje złożone 108
Pierwsze organizacje złożone 108. Organizacje formalne 109. Powstawanie biurokracji 110. Typy organizacji formalnych 110. Ekologia organizacji złożonych 111. Wewnętrzna dynamika organizacji 113. Zmieniająca się struktura organizacji 118.
Podsumowanie 119

Rozdział 8. NIERÓWNOŚCI: KLASOWE, ETNICZNE I PŁCI 120

Stratyfikacja klasowa 121
Co to jest stratyfikacja 121. Analiza stratyfikacji 122. Stratyfikacja w Ameryce: krótkie omówienie 126.
Stratyfikacja etniczna 130
Rasa i narodowość 131. Uprzedzenia i dyskryminacja 131. Dynamika stratyfikacji etnicznej 133. Dyskryminacja etniczna w Ameryce 137.
Stratyfikacja płci 138
Płeć w ujęciu kulturowym i płeć w ujęciu biologicznym 138. Dynamika stratyfikacji płci 139.
Podsumowanie 143

Rozdział 9. INSTYTUCJE 145

Co to jest instytucja społeczna 146
Rodzina i pokrewieństwo 147
Podstawowe elementy pokrewieństwa 148. System pokrewieństwa w Ameryce 150.
Gospodarka 153
Podstawowe elementy każdej gospodarki 153. Typy gospodarki 154. System ekonomiczny w Ameryce 156.
System rządzenia 158
Powstawanie państwa 158. Podstawowe elementy każdego państwa 159. Typy rządów 160. System rządzenia w Ameryce 162.
System edukacji 166
Dlaczego edukacja jest tak powszechna 166. Podstawowe składniki systemu kształcenia 168. System edukacji w Ameryce 169.
Religia 171
Podstawowe składniki religii 172. Religia w Ameryce 173.
Medycyna 174
Nauka 176
Podsumowanie 178

Rozdział 10. POPULACJA, SPOŁECZNOŚĆ LOKALNA I ŚRODOWISKO 180

Populacja a demografia 181
Wielkość populacji a jej wzrost 181. Zmiany demograficzne 182. Charakterystyka populacji ludzkiej 185. Ruchy populacji 186.
Społeczność i urbanizacja 187
Powstawanie i rozwój miast 187. Początki ekologii miast 188. Oddziaływanie innych czynników na urbanizację 189.
Środowisko i ekosystem 191

Procesy zachodzące w ramach ekosystemu 191. Zniszczenie środowiska 192. Zanieczyszczenie a organizacja socjokulturowa 194.
Podsumowanie 194

Rozdział 11. ZABURZENIA, DEWIACJE I SPRZECIW SPOŁECZNY 196

Problem porządku społecznego 197

Czynniki zagrażające porządkowi 197. Kontrola społeczna na poziomie makro 199. Kontrola społeczna na poziomie mikro 200.

Dewiacje społeczne 203

Funkcjonalna teoria napięć strukturalnych 203. Stanowisko teorii konfliktu wobec dewiacji 204. Postawa interakcjonistów wobec dewiacji społecznych 205. Teorie dewiacji w ujęciu utylitarystycznym 206.

Sprzeciw i niepokoje społeczne 208

Warunek wstępny sprzeciwu społecznego: nierówność 208. Intensyfikacja sprzeciwu 209. Zbiorowe wybuchy niezadowolenia i zachowania tłumu 209. Kontekst działań tłumu 211. Skutki sprzeciwu społecznego 213.

Podsumowanie 214

Rozdział 12. ZMIANA SPOŁECZNA 216

Czynniki zmian 217

Kultura a zmiany społeczne 217. Struktura społeczna a zmiana 219. Demografia a zmiana 222.

Interpretacje zmian 223

Cykliczne modele zmian 223. Modele zmiany oparte na dialektyce i konfliktach 224. Funkcjonalno-ewolucyjne modele zmian 226. Modele ewolucyjno-konfliktowe 227. Modele postindustrialne i postmodernistyczne 228.

Podsumowanie 229

Epilog. UWAGI DLA STUDENTÓW NA TEMAT POŻYTKÓW PŁYNĄCYCH Z SOCJOLOGII 230

Bibliografia 244

Podstawowe terminy 253